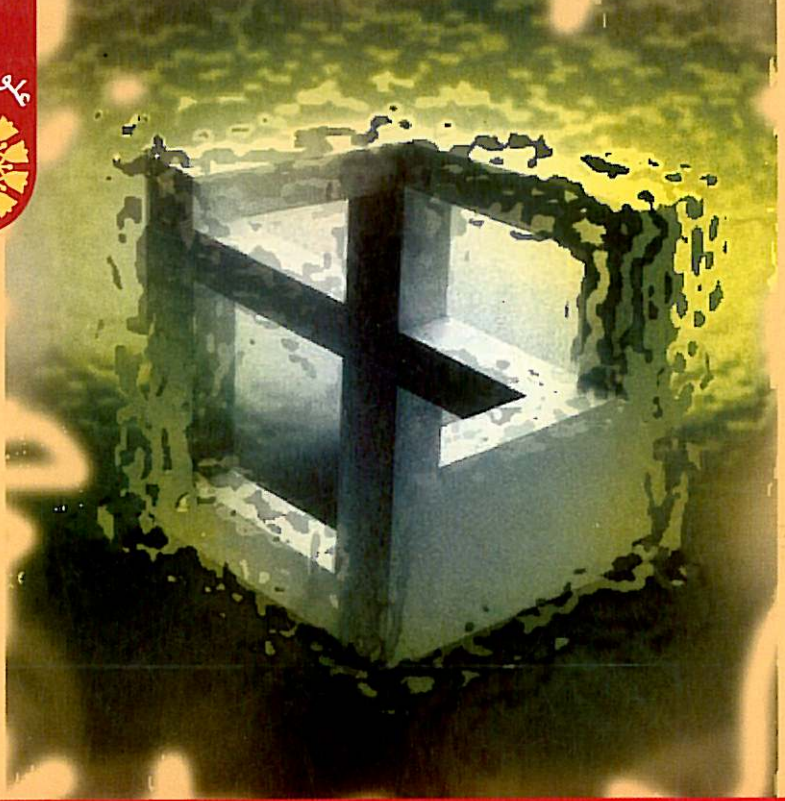

معلوم تربیتی

مکاتب فلسفی و آراء تربیتی

جرالد ال. گوتک

ترجمہ

دکتر محمد جعفر پاک سرشت

مکاتب فلسفی و آراء تربیتی

جرالد ال. گوتک

ترجمه

دکتر محمدجعفر پاک‌سروش

تهران

۱۳۹۰

سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)
مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی

گوتک، جرال دلی، ۱۹۳۵- م. Gutek, Gerald L.
مکاتب فلسفی و آراء تربیتی / جرال دال. گوتک؛ ترجمه محمدجعفر پاک سرشت. - تهران:
سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، مرکز تحقیق و توسعه
علوم انسانی، ۱۳۸۰.

هفده، ۵۰۶ ص. - («سمت»؛ ۵۳۳. علوم تربیتی؛ ۴۲)

ISBN 978-964-459-558-5 بها: ۷۱۰۰۰ ریال.

عنوان اصلی: Philosophical and Ideological Perspective on Education, 2nd ed.

چاپ اول: پاییز ۱۳۸۰، چاپ یازدهم: زمستان ۱۳۹۰.

واژه نامه.

کتابنامه.

۱. آموزش و پرورش - فلسفه. ۲. فلسفه. الف. پاک سرشت، محمدجعفر، ۱۳۱۵ - ،
مترجم. ب. سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، مرکز تحقیق
و توسعه علوم انسانی.

۳۷۰/۱

م ۹ گ ۱۰۲۵/۳ LB

۱۳۸۰

۱۷۸۷۵۰۲

شماره کتابشناسی ملی

سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)

مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی

Philosophical and Ideological Perspectives on Education: Gerald L. Gutek. Boston: Allyn and Bacon, 1997, 2nd ed.

مکاتب فلسفی و آراء تربیتی

ترجمه دکتر محمدجعفر پاک سرشت

چاپ اول: پاییز ۱۳۸۰

چاپ یازدهم: زمستان ۱۳۹۰

تعداد: ۴۵۰۰

حروفچینی و لیتوگرافی: «سمت»

چاپ: مهر (قم)، صحافی: زرین (قم)

قیمت: ۷۱۰۰۰ ریال. در این نوبت چاپ قیمت مذکور ثابت است و فروشندگان و عوامل
توزیع مجاز به تغییر آن نیستند.

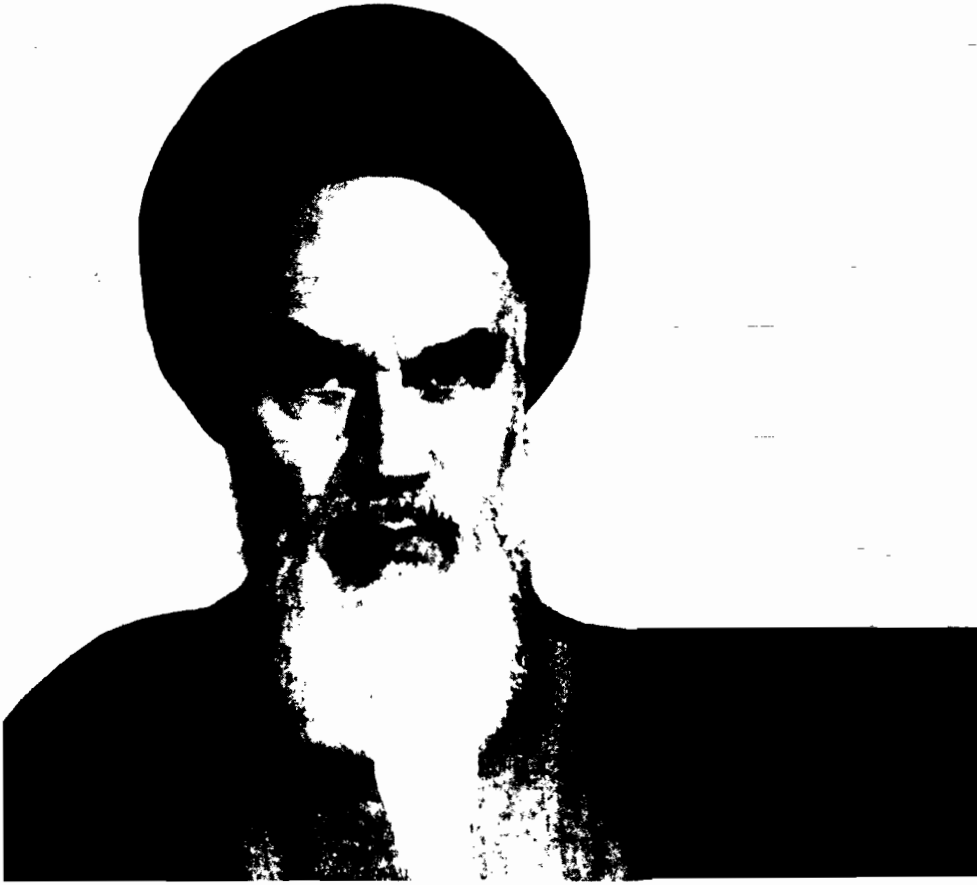
نشانی ساختمان مرکزی: تهران، بزرگراه جلال آل احمد، غرب پل یادگار امام (ره)، روبه روی
بمپ گاز، کد پستی ۱۴۶۳۶، تلفن ۲-۴۴۲۴۶۲۵۰.

www.samt.ac.ir

info@samt.ac.ir

هر شخص حقیقی یا حقوقی که تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه ناشر یا مؤلف، نشر یا پخش
یا عرضه یا تکثیر یا تجدید چاپ نماید، مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

همه بودند که روی فلسفه‌ای که آنها می‌دانستند، اسلام را به
سفه ادراک می‌کردند، خیال می‌کردند که مکتب فلسفی است.

صحیفه نور، ج ۲، ص ۱۵۳

سخن «سمت»

یکی از اهداف مهم انقلاب فرهنگی، ایجاد دگرگونی دانشگاهها بوده است و این امر، مستلزم بازنگری منابع بنیایی و علمی معتبر و مستند با در نظر گرفتن دیدگاه علوم است.

ستاد انقلاب فرهنگی در این زمینه گامهایی برد اقتضا می کرد که سازمانی مخصوص این کار تأسیس فرهنگی در تاریخ ۶۳/۱۲/۷ تأسیس «سازمان مطالعه دانشگاهها» را که به اختصار «سمت» نامیده می شود، تـه بنابراین، هدف سازمان این است که با استمداد همکاری دانشمندان و استادان متعهد و دلسوز، به مطال در هر کدام از رشته های علوم انسانی به تألیف و ترجمه جنبی اقدام کند.

دشواری چنین کاری بر دانشمندان و صاحب نظران جهت مرحله کمال مطلوب آن، باید به تدریج و پس از ارباب نظر به دست آید و انتظار دارد که این بزرگواران کتاب حاضر برای دانشجویان رشته علوم تربیتی عنوان منبع اصلی درس مکاتب فلسفی و آراء تربیتی به امید است که علاوه بر جامعه دانشگاهی، علاقه مندان به شوند.

از استادان و صاحب نظران ارجمند تقاضا می شود، پیشنهادهای اصلاحی خود، این سازمان را در جهت دیگر آثار مورد نیاز جامعه دانشگاهی جمهوری اسلام

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	دبیاچه مترجم بر چاپ سوم
۲	پیشگفتار مترجم
۵	فصل اول: فلسفه و آموزش و پرورش
۶	تقسیمات فلسفه
۱۱	آموزش و پرورش
۱۲	برنامه درسی
۱۴	روش تدریس
۱۶	معلم و شاگرد
۱۷	فلسفه‌های آموزش و پرورش
۱۸	نتیجه‌گیری
۲۰	پرسشهایی برای بحث و گفتگو
۲۱	پروژه‌های تحقیقاتی
۲۱	یادداشتها
۲۲	فصل دوم: ایدئالیسم و آموزش و پرورش
۲۴	افلاطون: بنیان‌گذار ایدئالیسم غرب
۳۰	ایدئالیسم به عنوان فلسفه‌ای نظام‌دار
۳۰	مابعدالطبیعه ایدئالیستی
۳۳	معرفت‌شناسی ایدئالیسم
۳۵	معرفت‌شناسی ایدئالیستی و فرایند آموزش و پرورش
۳۶	ارزش‌شناسی ایدئالیستی
۳۷	استلزامات تربیتی ایدئالیسم

۳۷	اهداف آموزش و پرورش ایدئالیستی
۳۸	مدرسه
۳۹	برنامه درسی ایدئالیستی
۴۰	بُعد نگرشی آموزش و پرورش
۴۰	روش شناسی ایدئالیستی
۴۴	رابطه معلم و شاگرد
۴۵	نتیجه گیری
۴۵	پرسشهایی برای بحث و گفتگو
۴۶	پروژه‌های تحقیقاتی
۴۷	یادداشتها
۴۸	فصل سوم: رئالیسم و آموزش و پرورش
۴۹	ارسطو: بنیان‌گذار رئالیسم
۴۹	ارسطو در تاریخ آراء تربیتی
۵۱	مبنای رئالیسم ارسطویی
۵۷	رئالیسم به مثابه فلسفه‌ای نظام‌دار
۵۷	مابعدالطبیعه رئالیسم
۵۸	معرفت‌شناسی رئالیستی
۶۳	ارزش‌شناسی رئالیستی
۶۵	اهداف آموزش و پرورش رئالیستی
۶۵	مفهوم رئالیستی مدرسه
۶۶	برنامه درسی رئالیستی
۶۹	روشهای تدریس رئالیستی
۷۰	رابطه معلم و شاگرد در آموزش و پرورش رئالیستی
۷۱	نتیجه گیری
۷۱	پرسشهایی برای بحث و گفتگو
۷۲	پروژه‌های تحقیقاتی
۷۳	یادداشتها

۷۴	فصل چهارم: رئالیسم خداباورانه و آموزش و پرورش
۷۵	توماس اکویناس: بنیان گذار واقع گرایی خداباورانه
۷۸	دلالت‌های ضمنی رئالیسم خداباورانه
۷۸	مبانی فلسفی و کلامی تومیس
۸۱	تومیس و معرفت
۸۲	آموزش و پرورش اخلاقی
۸۳	مفهوم تومیستی طبیعت انسان و دلالت‌های ضمنی آن برای برنامه درسی
۸۵	رابطه معلم و شاگرد در نظام تومیستی
۸۹	دومین شورای واتیکان
۹۱	نتیجه گیری
۹۱	پرسشهایی برای بحث و گفتگو
۹۲	پروژه‌های تحقیقاتی
۹۲	یادداشتها
۹۴	فصل پنجم: طبیعت گرایی و آموزش و پرورش
۹۵	روسو: نماینده طبیعت گرایی
۹۶	روسو و تاریخ آراء تربیتی
۱۰۲	مضامین طبیعت گرایانه آموزش و پرورش
۱۰۲	طبیعت و طبیعی
۱۰۴	معرفت شناسی، دانستن و ناتورالیسم
۱۰۶	ارزش شناسی، ارزش، و طبیعت انسانی
۱۰۸	رشد و نمو انسان
۱۰۸	طبیعت گرایی و برنامه درسی
۱۰۹	معلم و شاگرد
۱۱۱	نتیجه گیری
۱۱۲	پرسشهایی برای بحث و گفتگو
۱۱۳	پروژه‌های تحقیقاتی
۱۱۳	یادداشتها

۱۱۵	فصل ششم: عمل‌گرایی و آموزش و پرورش
۱۱۷	جان دیوئی: بنیان‌گذار عمل‌گرایی
۱۱۷	دیوئی در تاریخچه آراء تربیتی
۱۲۲	آثار برجسته فلسفی و تربیتی دیوئی
۱۲۴	مبانی فلسفی آزمایش‌گرایی
۱۲۵	رد مطلقهای فلسفی از سوی دیوئی
۱۲۸	ارگانیسم و محیط
۱۳۲	معرفت‌شناسی آزمایشی دیوئی
۱۳۴	عمل کامل اندیشه
۱۳۶	ارزش‌شناسی به مثابه ارزش‌گذاری آزمایشی
۱۳۹	دلالت‌های ضمنی آزمایش‌گرایی در آموزش و پرورش
۱۳۹	آموزش و پرورش به مثابه نگهداری و بازسازی
۱۴۰	مدرسه و جامعه
۱۴۲	جامعه دموکراتیک و آموزش و پرورش
۱۴۶	آموزش و یادگیری آزمایش‌گرایانه
۱۴۸	رشد به عنوان هدف آموزش و پرورش
۱۵۰	برنامه درسی آزمایشی
۱۵۱	بازسازی تجربه و تعلیم و تربیت
۱۵۲	نتیجه‌گیری
۱۵۳	پرسشهایی برای بحث و گفتگو
۱۵۴	پروژه‌های تحقیقاتی
۱۵۵	یادداشتها
۱۵۷	فصل هفتم: آگزیستانسیالیسم و آموزش و پرورش
۱۵۹	فیلسوفان آگزیستانسیالیست
۱۵۹	سورن کی‌یرکه‌گارد
۱۶۱	ژان پل سارتر
۱۶۲	بحران جامعه توده‌وار

۱۶۶	رد نظامها
۱۶۸	واکنش ضدعلمی
۱۶۸	فلسفه پردازی اگزستانسیالیستی
۱۷۱	دلالت‌های ضمنی اگزستانسیالیسم برای آموزش و پرورش
۱۷۲	انتقاد اگزستانسیالیسم از آموزش و پرورش معاصر
۱۷۵	به سوی آموزش و پرورش اگزستانسیالیستی
۱۷۶	معرفت‌شناسی اگزستانسیالیستی
۱۷۷	روان‌شناسی انسان‌گرایانه
۱۷۸	برنامه درسی اگزستانسیالیستی
۱۸۰	تدریس و یادگیری اگزستانسیالیستی
۱۸۱	کلاس درس باز
۱۸۶	آموزش و پرورش باز و غیررسمی
۱۸۷	نتیجه‌گیری
۱۸۸	پرسشهایی برای بحث و گفتگو
۱۸۹	پروژه‌های تحقیقاتی
۱۹۰	یادداشتها
۱۹۲	فصل هشتم: تحلیل فلسفی و آموزش و پرورش
۱۹۳	خاستگاههای فلسفه تحلیلی
۱۹۶	طبقه‌بندی گزاره‌ها
۱۹۹	جستجوی نظم و روشنی
۲۰۳	نتیجه‌گیری
۲۰۴	پرسشهایی برای بحث و گفتگو
۲۰۴	پروژه‌های تحقیقاتی
۲۰۵	یادداشتها
۲۰۶	فصل نهم: ایدئولوژی و آموزش و پرورش
۲۰۹	ریشه‌های تاریخی و نشو و نماي مفهوم ایدئولوژی
۲۰۹	خاستگاههای ایدئولوژی در عصر روشنگری

۲۱۱	ظهور ایدئولوژیهای رقیب در قرن نوزدهم
۲۱۳	نقادی مارکس از ایدئولوژی
۲۱۵	تعریف مشروطی از ایدئولوژی
۲۱۶	ایدئولوژی به مثابه تفسیر گذشته
۲۱۸	اوضاع کنونی و تفسیر ایدئولوژیک
۲۱۹	تحول اجتماعی و ایدئولوژی
۲۲۱	نقش سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی ایدئولوژی
۲۲۲	پیوستار ایدئولوژی و سیاست‌گذاری تربیتی
۲۲۴	کاربرد ایدئولوژی به منظور ایجاد وفاق
۲۲۵	ایدئولوژی و جهان‌بینی
۲۲۶	انعطاف‌پذیری کنشی ایدئولوژی
۲۲۸	ایدئولوژی، آموزش و پرورش و آموزش رسمی
۲۲۸	سیاستهای تربیتی، انتظارات، نتایج و اهداف
۲۲۹	ارزشهایی که محیط مدرسه منتقل می‌کند
۲۲۹	ایدئولوژی و برنامه درسی
۲۳۰	ایدئولوژی و فلسفه
۲۳۱	نتیجه‌گیری
۲۳۲	پرسشهایی برای بحث و گفتگو
۲۳۲	پروژه‌های تحقیقاتی
۲۳۳	یادداشتها
۲۳۵	فصل دهم: ملی‌گرایی، ملی‌گرایی قومی و آموزش و پرورش
۲۳۷	بحث مقدماتی
۲۴۰	ریشه‌های ملی‌گرایی در نظریه تعلیم و تربیت
۲۴۱	دولت - ملتها، ملی‌گرایی و آموزشگاه
۲۴۲	ملی‌گرایی، تشکیل ملت، مدرن‌سازی، و آموزش و پرورش
۲۴۴	تجدید حیات ملی‌گرایی قومی
۲۴۷	تکثر فرهنگی امریکا و ملی‌گرایی قومی

۲۴۸	نتیجه گیری
۲۵۰	پرسشهایی برای بحث و گفتگو
۲۵۱	پروژه‌های تحقیقاتی
۲۵۱	یادداشتها
۲۵۳	فصل یازدهم: لیبرالیسم و آموزش و پرورش
۲۵۴	جان لاک: بنیان‌گذار لیبرالیسم
۲۵۵	زندگینامه اجمالی جان لاک
۲۵۶	نظریات لاک درباره معرفت‌شناسی و آموزش و پرورش
۲۵۷	لاک و حکومت
۲۵۷	لاک و حقوق بشر
۲۶۱	لاک و حق انقلاب
۲۶۳	عناصر کلیدی ایدئولوژی لیبرال
۲۶۳	مفهوم مالکیت لیبرال و اقتصاد
۲۶۵	دیدگاه لیبرالیسم درباره طبیعت و خرد انسان
۲۶۷	کارایی خرد انسانی
۲۶۸	جدایی دین از سیاست (سکولاریسم)
۲۶۹	فردگرایی
۲۷۳	پیشرفت
۲۷۴	نهادهای منتخب
۲۷۵	آموزش قانون اساسی
۲۷۷	ماهیت برنامه‌مداری لیبرالیسم
۲۷۸	تحوّل اجتماعی
۲۷۸	معاندان لیبرالیسم
۲۸۰	دلالت‌های ضمنی تربیتی لیبرالیسم
۲۸۰	آموزش و پرورش مردمی
۲۸۱	سیاست تربیتی نظام لیبرال
۲۸۲	لیبرالیسم و سیاست توسعه

۲۸۳	تحقق جامعه‌ای با آموزش و پرورش عمومی
۲۸۴	آموزش و پرورش مدنی
۲۸۵	نظری به گذشته در مفهوم «آزادی از»
۲۸۷	راهکارهای محیط مدرسه
۲۸۸	نتیجه‌گیری
۲۸۹	پرسشهایی برای بحث و گفتگو
۲۹۰	پروژه‌های تحقیقاتی
۲۹۰	یادداشتها
۲۹۲	فصل دوازدهم: محافظه‌کاری و آموزش و پرورش
۲۹۲	ادموند برکه: مدافع مدنیت فرهنگی
۲۹۶	مضامین بنیادی محافظه‌کاری
۲۹۶	محافظه‌کاری و رمان گذشته
۲۹۷	نقش سنت
۲۹۷	جامعه آرگانیک
۲۹۸	اصل ترتب
۲۹۹	محافظه‌کاری و تحول
۳۰۱	دیدگاه محافظه‌کاری درباره ماهیت انسان
۳۰۱	ترس محافظه‌کاران از باخودییگانگی
۳۰۲	محافظه‌کاری و تحصیلات
۳۰۲	مدرسه
۳۰۳	برنامه درسی
۳۰۳	معلم محافظه‌کار
۳۰۴	تجدید حیات محافظه‌کاری نوین معاصر
۳۰۴	نسخه میراث فرهنگی
۳۰۵	اقتصاد لیبرال کلاسیک
۳۰۷	بنیادگرایی مذهبی
۳۰۷	ماهیت‌گرایی و پایدارگرایی جدید

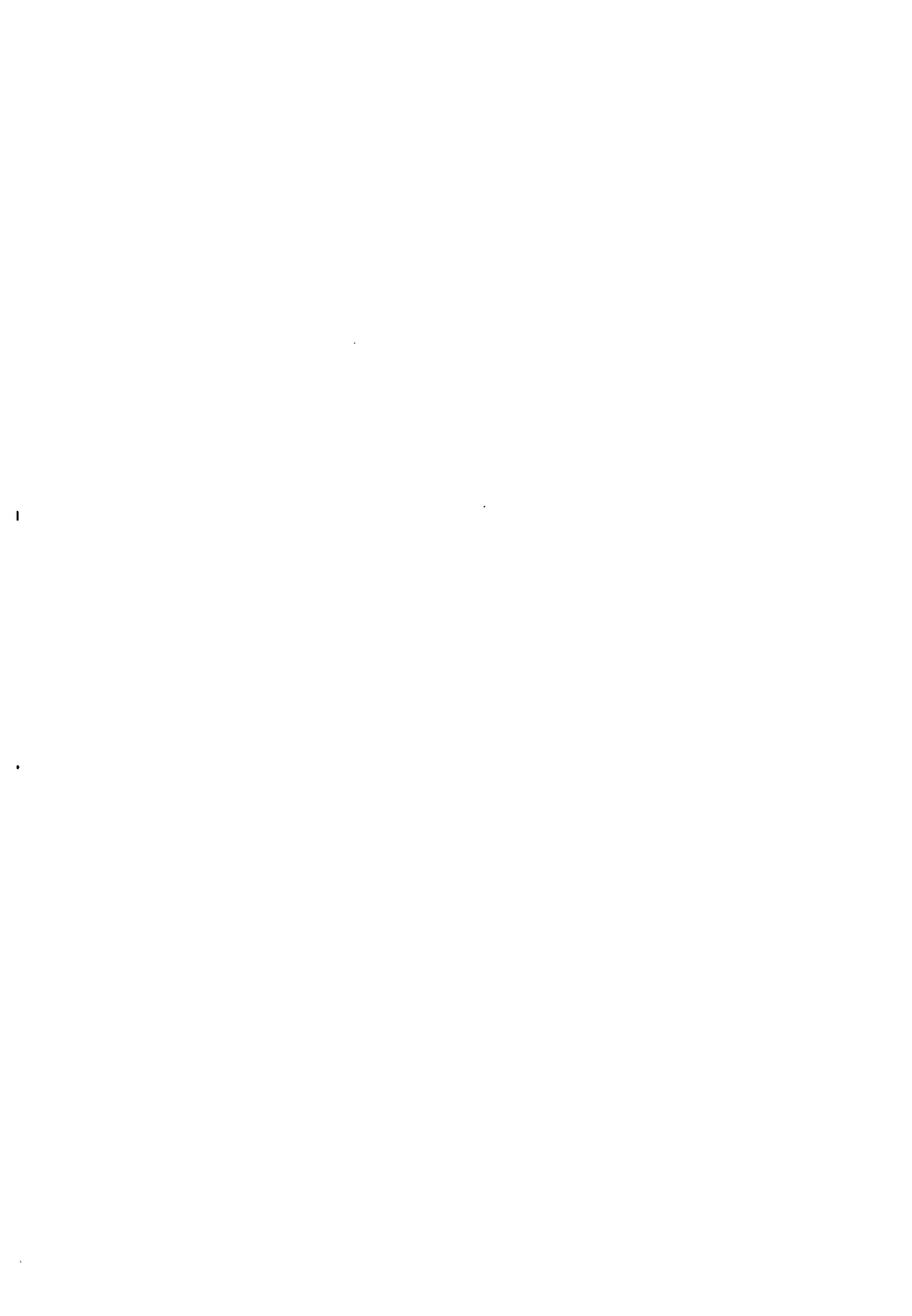
۳۱۰	نتیجه گیری
۳۱۰	پرسشهایی برای بحث و گفتگو
۳۱۱	پروژه‌های تحقیقاتی
۳۱۲	یادداشتها
۳۱۳	فصل سیزدهم: آرمان‌شهرگرایی و آموزش و پرورش
۳۱۴	رابرت اون: پرورشکار آرمان‌شهرگرا
۳۱۴	شرح حال مختصر رابرت اون
۳۱۶	آموزش و پرورش در نیولانارک
۳۱۷	نظریه اجتماعی اون
۳۲۰	ماهیت انسان و آموزش و پرورش
۳۲۲	اهمیت و ارتباط نظریه اون
۳۲۳	اصول آرمان‌شهرگرایی
۳۲۷	نقادی آرمان‌شهرگرا از لیبرالیسم
۳۳۰	ماهیت انسان و سوسیالیسم آرمان‌شهری
۳۳۱	آرمان‌شهرگرایی و کار
۳۳۳	خانواده و زن در آرمان‌شهر
۳۳۵	آرمان‌شهرگرایان و آموزش و پرورش
۳۳۵	تعلیم و تربیت به عنوان اقتناع
۳۳۶	تعلیم و تربیت در مفهوم کمونی بارآوردن
۳۳۷	آموزش و پرورش به مثابه تحصیلات رسمی
۳۳۸	نتیجه گیری
۳۳۹	پرسشهایی برای بحث و گفتگو
۳۴۰	پروژه‌های تحقیقاتی
۳۴۰	یادداشتها
۳۴۱	فصل چهاردهم: مارکسیسم و آموزش و پرورش
۳۴۱	کارل مارکس: پرورشکاری انقلابی

۳۴۵	ایدئولوژی مارکسیستی
۳۵۱	دولت
۳۵۲	نظریه آموزش و پرورش مارکسیستی
۳۵۴	دلالت‌های ضمنی تربیتی مارکسیسم جدید
۳۵۸	نتیجه‌گیری
۳۶۰	پرسشهایی برای بحث و گفتگو
۳۶۰	پروژه‌های تحقیقاتی
۳۶۱	یادداشتها
۳۶۳	فصل پانزدهم: یک‌حزبی‌گری و آموزش و پرورش
۳۶۴	ویژگیهای تئوریک یک‌حزبی‌گری
۳۶۴	رهبر
۳۶۶	ایدئولوژی واحد و اقناعی
۳۶۸	اخلاق تمامیت‌خواهانه
۳۶۸	دولت پلیسی
۳۶۹	هیتلر و آموزش و پرورش توتالیتیر
۳۶۹	هیتلر: زندگینامه کوتاه
۳۷۴	ایدئولوژی هیتلر
۳۷۶	آموزش و پرورش تمامیت‌خواهانه
۳۷۸	یک‌حزبی‌گری و نژادپرستی
۳۸۲	نتیجه‌گیری
۳۸۳	پرسشهایی برای بحث و گفتگو
۳۸۴	پروژه‌های تحقیقاتی
۳۸۴	یادداشتها
۳۸۶	فصل شانزدهم: نظریه و آموزش و پرورش
۳۸۷	نظریه اشتقاقی
۳۸۸	نظریه به مثابه عکس‌العمل
۳۹۰	نظریه‌های برخاسته از عمل

۳۹۱	نتیجه گیری
۳۹۲	پرسشهایی برای بحث و گفتگو
۳۹۲	پروژه‌های تحقیقاتی
۳۹۳	یادداشتها
۳۹۴	فصل هفدهم: ماهیت گرایی و آموزش و پرورش
۳۹۶	موضع ماهیت گرایان
۳۹۹	برنامه درسی معارف نظری آرتور بستور
۴۰۴	آموزش و پرورش بنیادی و تجدید حیات ماهیت گرایی
۴۰۸	تحصیلات رسمی و ماهیت گرایی
۴۱۰	روابط فلسفی و ایدئولوژیک ماهیت گرایی
۴۱۳	نتیجه گیری
۴۱۳	پرسشهایی برای بحث و گفتگو
۴۱۴	پروژه‌های تحقیقاتی
۴۱۵	یادداشتها
۴۱۷	فصل هجدهم: پایدار گرایی و آموزش و پرورش
۴۱۹	رابرت ام. هوچینز
۴۲۳	برنامه درسی: موضوعات ثابت
۴۲۴	پایدار گرایی مذهبی
۴۲۵	ژاک ماریتن
۴۲۷	برنامه درسی ماریتن
۴۲۸	رابطه بین الهیات و فلسفه
۴۲۸	طرح پایدیا: تجدید حیات پایدار گرایی
۴۲۹	تحصیلات در طرح پایدیا
۴۳۰	برنامه درسی پایدیا
۴۳۱	تدریس و یادگیری در آموزشگاه پایدیا
۴۳۲	روابط فلسفی و ایدئولوژیک پایدار گرایی
۴۳۵	نتیجه گیری

۴۳۵	پرسشهایی برای بحث و گفتگو
۴۳۶	پروژه‌های تحقیقاتی
۴۳۶	یادداشتها
۴۳۸	فصل نوزدهم: پیشرفت‌گرایی و آموزش و پرورش
۴۳۸	خاستگاههای پیشرفت‌گرایی
۴۴۰	تربیون تربیتی پیشرفت‌گرا
۴۴۲	نقادی دیوئی از آموزش و پرورش پیشرو
۴۴۵	ویلیام کیلپتريک و روش پروژه
۴۴۹	تأثیر حرفه‌ای پیشرفت‌گرایی
۴۵۲	معلم پیشرو
۴۵۲	روابط فلسفی و ایدئولوژیک پیشرفت‌گرایی
۴۵۶	نتیجه‌گیری
۴۵۷	پرسشهایی برای بحث و گفتگو
۴۵۸	پروژه‌های تحقیقاتی
۴۵۸	یادداشتها
۴۶۰	فصل بیستم: بازسازی اجتماعی و آموزش و پرورش
۴۶۱	بحران فرهنگی
۴۶۳	بازسازی فرهنگی
۴۶۳	آثار پیشگامانه جورج اس. کاونتس
۴۶۷	اهمیت فناوری
۴۶۹	مدرسه و بازسازی فرهنگی
۴۷۲	نظریه توسعه و آینده‌گرایی
۴۷۳	مدارس مسئله‌مدار
۴۷۶	روابط فلسفی و ایدئولوژیک بازسازی
۴۷۸	نتیجه‌گیری
۴۷۹	پرسشهایی برای بحث و گفتگو

صفحه	عنوان
۴۸۰	پروژه‌های تحقیقاتی
۴۸۰	یادداشتها
۴۸۲	فصل بیست‌ویکم: نظریه نقادی و آموزش و پرورش
۴۸۲	ریشه‌ها و نمایندگان نظریه نقادی
۴۸۴	مسائل فراگیر
۴۸۶	مسئله نام‌گذاری دوره‌های زمانی
۴۸۹	آموزش و پرورش، تحصیلات و تدریس
۴۹۰	تدریس
۴۹۱	یادگیری
۴۹۲	برنامه درسی
۴۹۳	روابط فلسفی و ایدئولوژیک نظریه نقادی
۴۹۶	نتیجه‌گیری
۴۹۶	پرسشهایی برای بحث و گفتگو
۴۹۷	پروژه‌های تحقیقاتی
۴۹۷	یادداشتها
۴۹۹	واژه‌نامه

دیباچه مترجم بر چاپ سوم

برای مترجم این اثر جای خوشوقتی است که ترجمه او ظرف مدتی کمتر از سه سال چاپهای اول و دوم را پشت سر نهاده و اکنون به چاپ سوم رسیده است. استقبالی که از این کتاب به عمل آمده گویای توجه و عنایت استادان و مدرسان فاضل مبانی تعلیم و تربیت، دانشجویان پرتلاش دوره‌های تحصیلات تکمیلی علوم تربیتی و در کل مشتاقان مباحث نظری تعلیم و تربیت به دیدگاهها و اطلاعات جدید است. البته نیاز به اطلاعات و دیدگاههای نو در تعلیم و تربیت چنان وسیع است که این کتاب تنها جوابگوی گوشه‌ای از آن می‌تواند باشد.

از آنجا که تا زمان آماده‌سازی کتاب برای چاپ سوم، در متن اصلی کتاب به زبان انگلیسی تغییری رخ نداده و چاپ تازه‌ای از آن منتشر نشده بود، تغییرات و اصلاحات وسیع و بنیادی در چاپ حاضر صورت نگرفت. با این همه، مترجم کتاب را یک بار به طور کامل مرور و بازخوانی کرده، اصلاحاتی را اعمال و توضیحات مختصری را افزوده است. امید است اصلاحات اعمال شده به بهبود کیفیت متن کمک کرده باشد. مترجم وظیفه خود می‌داند از مدیریت محترم «سمت» و کارکنان آن سپاس‌گزاری نماید و توفیق همه کسانی را که در راه بهبود و پیشرفت علم و دانش و معنویت در این کشور گام برمی‌دارند از خداوند متعال خواستار گردد.

و بالله التوفیق

محمدجعفر پاک‌سرشت

شهریور ۱۳۸۳

پیشگفتار مترجم

فلسفه و نظریه آموزش و پرورش در نیمه دوم قرن بیستم، به ویژه در دهه‌های پایانی این سده، شاهد تغییرات و تحولات دامنه‌داری بوده است. پیشتر فلسفه و نظریه تعلیم و تربیت عمدتاً در چهارچوب آراء مریبان بزرگ یا استلزامات تربیتی مکتبهای رسمی فلسفی همچون ایدئالیسم، رئالیسم، پراگماتیسم و غیره ارائه می‌شد، اما در نیمه دوم سده اخیر، تفکر در آموزش و پرورش وارد حیطه‌های نوینی شد. به این معنی که نظریه‌پردازان آموزش و پرورش از یک سو به مکتبهای جدید فکری و فلسفی همچون اگزیستانسیالیسم، فلسفه تحصیلی و نوتحصیلی و تحلیل زبان روی آوردند و استلزامات تربیتی آنها را بررسی کردند، و از سوی دیگر مبانی سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی نظامهای آموزشی را، به ویژه در جوامع سرمایه‌داری، نقادانه کاویدند تا رابطه نزدیک و وابستگی قوی آموزش و پرورش را با آنها برملا سازند. این فعالیتها موجب پیدایش آراء و نظریه‌های جدیدی در آموزش و پرورش گردید.

آراء جدید نشان می‌دهد که آموزش و پرورش در جهان کنونی پیچیده‌تر از آن است که تنها بر مبنای آراء مریبان بزرگ گذشته، یا استلزامات تربیتی مکاتب رسمی فلسفی قابل تبیین باشد.

کتابی که از نظر خوانندگان محترم می‌گذرد، برگردان و ویرایش دوم اثری است به زبان انگلیسی با نام

Philosophical and Ideological Perspectives on Education

نویسنده کتاب جرالد ال. گوتک (Gerald L. Gutek) استاد دانشگاه لویولا

(Loyola) در شهر شیکاگوی امریکاست. مطالب کتاب به گونه‌ای تنظیم شده‌اند که هم

آراء متعارف را در فلسفه آموزش و پرورش منعکس کنند و هم دیدگاههای نوین را. کتاب دارای بیست و یک فصل است و از نظر محتوا به سه بخش عمده قابل انقسام است. بخش نخست که شامل فصول دوم تا هشتم می‌شود، آراء و دیدگاههای تربیتی برگرفته از فلسفه‌های رسمی مانند ایدئالیسم، رئالیسم و پراگماتیسم را مورد بحث قرار می‌دهد؛ بخش دوم که فصول نهم تا پانزدهم را دربرمی‌گیرد، رابطه ایدئولوژی را با آموزش و پرورش توضیح می‌دهد و دیدگاهها و آموزه‌های تربیتی ایدئولوژیهای مختلف همچون ملی‌گرایی، آرمان‌شهرگرایی و غیره را بررسی می‌کند. سرانجام، شش فصل پایانی کتاب درباره نظریه‌های تربیتی به بحث می‌پردازد. به عقیده مؤلف کتاب، نظریه‌های تربیتی که پایدارگرایی و پیشرفت‌گرایی نمونه‌های آن هستند خاستگاههای مختلفی دارد. به طور کلی نظریه‌های تربیتی از آموزه‌های مکاتب فلسفی، دیدگاههای ایدئولوژیک، یا عملکردهای موفق تربیتی نشئت می‌گیرد.

مؤلف کتاب در ضمن توضیح آراء تربیتی مکاتب فلسفی کوشیده است تا نخست دیدگاههای هر مکتب را درباره واقعیت، معرفت، و ارزش بررسی کند و سپس اشارات و تضمینات تربیتی آنها را برای صورت‌بندی هدفهای آموزش و پرورش، تدوین برنامه درسی و روش تدریس، توضیح نقش و رسالت مدرسه و رابطه معلم و شاگرد ارائه دهد. همچنین در توضیح رابطه ایدئولوژی با آموزش و پرورش و بیان نظریه‌های آموزش و پرورش، مؤلف اصول پایه و نظام ارزشی مرتبط با آنها را بررسی نموده و از آنجا ساختار و کیفیت تعلیم و تربیت مورد نظر طرفداران هر ایدئولوژی یا نظریه تربیتی را روشن ساخته است.

سبک نگارش متن انگلیسی کتاب شتابان و پرافت و خیز است. روشن است که محتوای پیام بیش از قالب آن ذهن نویسنده را به خود مشغول داشته است. نویسنده کوشیده است تا مواضع تربیتی را بر مبنای دیدگاههای بنیان‌گذاران و طرفداران آنها توضیح دهد. با وجود این، وی برخی از انتقادات وارد بر نظریه‌ها و آراء تربیتی را ذکر کرده و در این راستا تا حدودی از یک‌سونگری برکنار مانده که این خود یکی از مزایای این کتاب مخصوصاً برای خوانندگان غیرانگلیسی زبان است.